

Täysistunto

Keskiviikko 5.12.2018 klo 14.01—16.36

9. Lakialoite laiksi sotilasvammalain 6 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 85/2018 vp Krista Kiuru sd ym.

Lähetekeskustelu

Toinen varapuhemies Tuula Haatainen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetekeskusteluun varataan enintään 45 minuuttia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja.

Avataan keskustelu. Esittelypuheenvuoro, valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Krista Kiuru, olkaa hyvä.

Keskustelu

15.21 **Krista Kiuru sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on lakialoite, joka on sosiaali- ja terveysvaliokunnan kaikkien ryhmien ja siten kaikkien sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsenten ja varajäsenten yhteinen voimienponnistus. Kysymyksessä on se, että esityksen mukaan toivomme, että sotainvalideille, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 10 prosenttia, voitaisiin korvata laitoksessa annettu hoito tai huolto ja osa-aikainen hoito silloin kun sen tarve johtuu muusta kuin korvattusta vammasta tai sairaudesta. Muutos on iso, koska nykyisin tuo haitta-aste on vähintään 20 prosenttia.

On hyvä tässä vaiheessa vielä edustajille kertoa, että haitta-asteellahan tarkoitetaan sitä lääketieteellisesti arvioitavaa haittaa eli invaliditeettiprosenttia, joka kulloinkin yksilölle on annettu, ja tätä nimitetään nykyisessä sotilasvammalaissa juuri työkyvyttömyysasteeksi.

Näin ollen esitämme siis tätä haitta-asteen rajaa laskettavaksi 20 prosentista 10 prosenttiin, ja näin laajennettaisiin Valtiokonttorin kustantamaan laitoksissa annettuun hoitoon oikeutettujen invalidien joukkoa.

Moni teistä kysyy, onko tämä iso vai pieni asia. Itse koen, että tämä on iso asia. Vaikka me tässä talossa maailmaa muutammekin, me emme tee sitä tällaisilla yhteisillä lakialoiteilla ja kaikkien ryhmien hyvällä yhteistyöllä — emme viikoittain, emme välttämättä edes kuukausittain, puhumattakaan vuosittain. Tältä osin pidän merkittävänä sitä, että sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, jossa töitä kyllä piisaa, on kiinnitetty tähän asiaan huomiota silloin kun käsitelimme sotaveteraanien kuntoutusta ja siihen liittyvien palvelujen parantamista. Tuo esityshän tänään jo valiokunnassa saatiin tänne ison salin käsiteltäväksi. Näin myös veteraanien asema paranee, ja sen yhteydessä kiinnitettiin huomiota sotainvalidien aseman parantamiseen myös tämän haitta-asterajan laskulla.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2018 vp

Arvoisa puhemies! Joitakin arvioita sitten vaikutuksista:

Meillä sotainvalideja tällä hetkellä on noin 1 500 henkilöä, ja tässä tilanne on siltä osin surullinen, että aika tekee tehtävänsä. Jokainen invalidi, joka on nimenomaan ollut tämän nykyisen haitta-asterajan reunoilla, on saattanut kärsiä siitä, että omat vaivat ovat ikääntymisen myötä lisääntyneet mutta tosiasiallista mahdollisuutta päästä paremman haitta-asterajan eli paremman hoidon piiriin ei ole kuitenkaan ollut. Tältä osin niille, joita tämä asia koskee, on kysymyksessä erittäin suuri ja tärkeä asia.

Taloudellisilta vaikutuksiltaan olemme arvioineet tämän päätöksen lisäävän valtiontalouden kustannuksia noin 10,4—12,3 miljoonaa euroa verrattuna nykyiseen riippuen siitä, kuinka moni tosiasiallisesti laitokseen siirtyvistä on käyttänyt kunnallisia avopalveluja. On hyvä todeta, että lisäkustannus kuitenkin voisi tulla hoidetuksi valiokunnan saaman selviytyksen mukaan valtion talousarviossa kaikista muista määrärahoista, jotka ovat käytettävissä veteraanien ja invalidien palveluun, eli voitaisiin toimia niin, että määrärahan tarvetta ei tarvitse kuitenkaan lisätä vaan valtiontalouden kehysten piirissä pystyttäisiin toimimaan.

Voi todeta, että tältä osin laitoksessa annetun huollon korvaamisen laajentaminen aloitteen mukaisesti on siis merkittävä etu asianomaisille invalideille ja helpottaisi siten heidän asemaansa. Tässä toteutuu eduskuntaryhmien pitkäaikainen haave. Kyllä olemme toivoneet ja olettaneet ja luottaneet siihen, että tämäkin kunniavelka tulee maksuun. Kysymys on inhimillisyydestä ja oikeudenmukaisuudesta, ja koen erityisesti tuon maanpuolustustahokeskustelun jälkeen, että velkamme on tälle sotainvalidien sukupolvelle kyllä mittaamaton, ja näin ollen tämä on uudistus, joka turvaa hoidon myös niille, joiden vamma-aste on ollut haittana matalampi mutta joiden vaivat nyt ovat ikääntyessä lisääntyneet. Siltä osin tällainen merkittävä päätös eduskunnassa ansaitsee kiireellisen käsittelyn, ja olemme tänään jo kuntoutusta koskevan hallituksen lakiehdotuksen osana, kun valiokunta omaa mieltintöään siitä tänään sorvasi, myös tämän kantamme tehneet selväksi, että asia tullaan käsittelemään kiireellisenä. Kun jouluun on valiokuntatyössä enää viikko aikaa — vaikka valiokuntatyön jälkeen vielä eduskunta jatkaa — oletan, että ensi viikolla ollaan jo pitkällä tämän asian käsittelyssä.

Tältäkin osalta voi sanoa, että valiokunta on tarttunut yhteisenä rintamana tärkeään asiaan ja vie sen yhteisenä rintamana loppuun asti. Näin maanpuolustustahto vielä tänä päivänäkin elää vahvassa, ja myöskin kunniavelan maksu, josta tässä tosiasiassa on kysymys, tulee tänään paremmalle tolalle. Kiitän kaikkia sosiaali- ja terveysvaliokunnan aktiivisia edustajia siitä, että olemme saaneet näin tärkeän asian tänne saliin käsittelyyn yhteisenä lakialoitteena.

15.27 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Oli hienoa, että saimme tätä lakialoitetta sivuta jo äsken, kun puhuimme maanpuolustustahdosta laajemmin.

On tosi hienoa, että juuri nyt, itsenäisyyspäivän aattona, olemme tämän lakialoitteen äärellä. Kuten puheenjohtaja Kiuru totesi, tämä lakialoite on koko sosiaali- ja terveysvaliokunnan yhteinen. On hienoa, että myös tämän asian kohdalla pystyimme osoittamaan sen, että veteraaniasiat ja sotainvalidiasiat yhdistävät kaikkia eduskuntapuolueita.

Tämä kyseinen lakialoitteemme koskee siis sotilasvammalain 6 §:ää, ja ehdotamme tässä aloitteessa laitoksessa annetun huollon korvaukseen oikeutettujen sotainvalidien joukon laajentamista laskemalla korvattavuuden haitta-asterajaa 20 prosentista 10 prosenttiin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2018 vp

Sotainvalidien joukko harvenee nopeasti, ja kuten äsken mainitsinkin, heidän keski-ikänsä on jo korkea, 93 vuotta. Heitä oli vuoden alussa noin 1 500. Olemme varmasti kaikki yhtä mieltä, että tämän lakialoitteen äärellä olemme maksamassa sukupolvien yli ulottuvaa kunniavelkaa. Nyt käsittelyssä olevassa esityksessä se tarkoittaa olennaista etua näille invalideille ja se helpottaa heidän asemaansa niillä voimavaroilla, mitä heillä on jäljellä.

Arvoisa puhemies! Haluan tässä yhteydessä kiinnittää huomiota myös toiseen veteraanikysymykseen.

Kymmenet suomalaiset kunnat eivät käytä kaikkia veteraanien kotona asumista tukevien palveluiden hankkimiseen tarkoitettuja rahoja, vaan kunnat palauttavat niitä takaisin valtiolle. Yle uutisoi tästä asiasta hiljattain, ja esimerkiksi erään kunnan hoivapalveluiden esimies totesi tuossa uutisoinnissa, että syynä on ihan ajanpuute: veteraanirahan käyttäminen on nähty työkiireissä toissijaiseksi asiaksi. Näin ei saisi olla, ja tässä asiassa on petraamisen paikka.

Erinomaisena esimerkkinä jutussa oli nostettu esiin Kuopion kaupunki, joka käyttää tukea yli 10 000 euroa veteraania kohti. Kuopio on Suomen ykkönen. Toinen pohjoissavolainen kunta, Kaavi, tulee kakkosena käyttäen reilusti yli 9 000 euroa tähän kohteeseen. Kuopiossa onkin palkattu tehtävää varten erityinen palveluohjaaja, jonka työnä on etsiä piilossa olevia veteraanien hoitotarpeita.

Kunnissa pitäisi nyt systemaattisesti kartoittaa elossa olevat veteraanit ja selvittää, millaista apua ja tukea he tarvitsevat. Asialla on kiire, veteraanien rivistöt harvenevat samaa tahtia kuin sotainvalidien rivit. Tänä juuri linjasimme myös, että veteraanit tulevat saamaan vajaan vuoden päästä samat koti- ja avopalvelut kuin sotainvalidit.

Arvoisa rouva puhemies! Minä olen tottunut ajattelemaan, että jokainen rintamalla ollut sai jonkinlaisen vamman tai trauman, toiset saivat näkyvämmän, toiset ehkä ulospäin vähemmän näkyvän, ja sen takia on todella tärkeää, että me yhä enemmän ajattelisimme sotiemme veteraaneja, rintamalla olleita naisia ja miehiä ja myös kotirintamalla ison uhrauksen isänmaamme ja itsenäisyytemme eteen tehneitä yhtenä joukkona ja pystyisimme suuntaamaan mahdollisimman paljon myös julkisia palveluja, etuisuuksia, heille ilman, että niitä jaoteltaisiin jonkun näkyvän kriteeristön perusteella. Kunniavelka on kuitenkin heidänkin suuntaansa tässä asiassa yhteinen.

15.32 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! On todella helppo yhtyä edustaja Heikkisen ja edustaja Kiurun äskeisiin puheenvuoroihin. On todella, voisiko sanoa, semmoinen koskettava tunne liittyen tämän asian käsittelyyn, kun me juhlistamme huomenna Suomen itsenäisyyspäivää. Tämä sotainvalidien haitta-asteen laskeminen 10 prosenttiin on osaltaan myös kunnianosoitus sotainvalideja kohtaan, siihen, mitä he ovat tehneet sotien aikana.

Arvoisa puhemies! Tässä lakialoitteessa ehdotetaan muutettavaksi sotilasvammalain 6 §:ää. Lakialoitteen tarkoituksena on laajentaa laitoshoidon korvaukseen oikeutettujen sotainvalidien joukkoa laskemalla jaksottaisen ja pysyvän laitoshoidon korvattavuuden haitta-asterajaa 20 prosentista 10 prosenttiin. Aloitteessa ehdotetaan sotilasvammalakia muutettavaksi siten, että vuosien 1939—1945 sotien johdosta vahingoittuneille sotainvalideille, joiden haitta-aste on 10—15 prosenttia, voidaan korvata laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto myös, kun sen tarve johtuu muustakin kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta. Nykyinen lainsäädäntö mahdollistaa vain 20—100 prosentin haitta-asteen jak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2018 vp

sottaisen tai pitkäaikaisen hoidon sotainvalidien veljeskodissa tai muissa Valtiokonttorin hyväksymissä hoitolaitoksissa. Nyt tältä osin tähän tilanteeseen tulee parannuksia.

Ehdotettu uudistus lisäisi korvattavan laitoshoidon piiriin kuuluvien sotainvalidien lukumäärää. Pääosa niistä invalideista, jotka siirtyisivät laitoshoitoon, on jo ollut valtion sotilasvammalain nojalla korvattavien kunnallisten avopalvelujen tai asumispalveluiden piirissä. Näiden paljon hoitoa tarvitsevien sotainvalidien laitoshoitoon siirtyminen toisi vastaavasti säästöä avohuollon, kuntoutuksen ja asumispalveluiden kustannuksiin. Lisäksi muutos vähentäisi eläkkeensaajien asumismenoja erityisesti tehostetun palveluasumisen osalta. Siltä osin tämä on myös taloudellisesti hyvin perusteltu.

Sotainvalideja on elossa vuoden 2019 alussa noin 1 500. Valtion talousarvioon on kirjattu arvio 1 150, mutta tästä pelkästään invalidin syntymävuoteen perustuvasta luvusta puuttuvat vuonna 1926 syntyneet ja sitä nuoremmat sotainvalidit, jotka ovat vahingoittuneet esimerkiksi pommituksissa tai partisaani-iskuissa taikka jääneet rajakylistä sotavankeiksi. Haitta-asteen 10—15 prosentin osuus elossa olevista sotainvalideista on noin 40 prosenttia, eli heitä on tällä hetkellä hieman yli 600.

Sotainvalidien laitoshoittoa ja kuntoutusta varten rakennettiin pääosin 1980-luvulla sotainvalidien sairas- ja veljeskoteihin noin 1 700 hoitopaikkaa käsittänyt verkosto valtion ja Raha-automaattiyhdistyksen rahoituksella. Sotainvalidien vähentyessä on näiden runsaan 20 hoitokodin asiakaspiiri laajentunut veteraanien ja muun väestön kuntoutukseen sekä muiden ikäihmisten palveluihin. Monissa veljeskodeissa on kuitenkin tällä hetkellä myös tyhjiä paikkoja. Tästä syystä myös sotainvalidit ovat ottaneet vahvasti kantaa siihen, että entistä useammalla sotainvalidilla olisi mahdollisuus päästä myös näihin hoitoyksikköihin. Voimassa oleva sotilasvammalaki mahdollistaa 10—15 prosentin sotainvalideille vuosittain lyhyen kahden viikon kuntoutuksen sotainvalidien veljeskodeissa mutta ei kunnan heikentyessä tarpeellista jaksottaista tai pitkäaikaista hoitoa. Nyt tähän tulee siltä osin muutoksia.

Arvoisa puhemies! Valiokuntakäsittelyn yhteydessä olimme todella iloisia siitä, kuinka Valtiokonttori antoi vahvan tuen tälle meidän esityksellemme. He toteavat muun muassa, että Suomen veteraaniliittojen valtuuskunta on todennut, että vuoden 2018 laitoshoidon kustannusten ennusteita tarkasteltaessa vaikuttaa todennäköiseltä, että haitta-asteen rajan laskeminen ei vaatisi muutosta määrärahan suuruuteen. Laitoshoidon haitta-asterajan muuttaminen ei Valtiokonttorissa edellytä tietojärjestelmämuutoksia, vaan korvausratkaisijoiden ohjeistaminen riittää. Haitta-asterajan laskeminen aiheuttaisi jonkin verran lisää työtä hakemusten ja laskujen lisääntymisen myötä. Toisaalta asiakkaiden hakemukset Valtiokonttorille haitta-asteen nostamisesta vähenisivät. Kun otetaan huomioon sotainvalidien määrä ja poistuma, ei Valtiokonttorille aiheutuisi merkittävää resurssitarvetta. Valtiokonttorin tehtävien kannalta ei ole estettä toteuttaa muutosta nopealla aikataululla, ja he antavat tälle meidän esityksellemme vahvan tuen.

Siltä osin tämän esityksen suhteen, voisiko sanoa, on hyvä, kun meidän ministeriön sekä Valtiokonttorin eri tahot antavat tälle asialle tukensa. Toivon, että tämä todellakin saa nopean ja ripeän käsittelyn.

15.38 Sari Sarkomaa kok: Arvoisa puhemies! Tosiaankin Veteraaniliittojen valtuuskunta saamme tämän aloitteen vauhdittamisesta kyllä kiittää. Ja saamme kiittää Suomen veteraaneja itsenäisestä isänmaasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2018 vp

Todellakin ilmaisen iloni siitä, että näin itsenäisyyspäivän aattona voimme todeta, että eilen tosiaankin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa kaikki eduskuntaryhmät tekivät yhteistyössä tämän lakialoitteen sotilasvammalain muuttamisesta. Todellakin tämä yhteinen aloite on kunnioituksen osoitus heille, jotka olivat valmiita antamaan kaikkensa yhteisen isänmaan puolesta.

Tämä aloite toteutuessaan todellakin parantaa sotainvalidien asemaa, ja todellakin laajennamme sotainvalidien oikeutta päästä Valtiokonttorin kustantamaan hoitoon. Tämä on todella tärkeää, koska tämä haitta-aste, tämä invaliditeettiaste, on koettu epäoikeudenmukaiseksi. Ja kun veteraanit, sotainvalidit ikääntyvät, he tarvitsevat enemmän apua ja tukea. Tämä on ennen kaikkea oikeudenmukaisuuskysymys.

Tällä aloitteella me teemme sen, mikä meidän tehtävämme on. Tehtävämme on turvata ikääntyvien sotainvalidien oikeus niihin palveluihin, joita he tarvitsevat, ja huolehtia heidän hyvinvoinnistaan. Tämä aloite todellakin on tarkoitus käsitellä valiokunnassa kiireellisenä, ja uskon, että koko eduskunnan yhtenäinen tuki tälle aloitteelle annetaan.

Haluan todeta sen, että on tärkeää, että me kehitämme suomalaisia hyvinvointipalveluita ja myös veteraanien palveluita sillä tavalla, että palvelut ovat juuri sellaisia kuin veteraanit tarvitsevat. Eduskunta on ollut aloitteellinen siinä, että veteraanit ovat saaneet itse valita, ja siinä, että laitostuntoutuksen rinnalla on kotiin vietäviä palveluita. Ja nyt olemme eduskunnassa aloitteellisesti tehneet työtä myöskin sen eteen, että sotainvalidit ja sotaveteraanit ovat yhdenvertaisessa asemassa. On todella tärkeää, että tänä päivänä olemme tässä tilanteessa, kun näemme, miten meidän sotiemme veteraanit ja sotainvalidit ikääntyvät.

Arvoisa puhemies! Kun aika loppuu, totean, että kyllä tällä keskustelulla haluamme myös lähettää vahvan viestin sotainvalideille ja sotaveteraaneille siitä, että kunnioitamme heidän työtään ja haluamme huolehtia heidän tarvitsemistaan palveluista.

15.41 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät kansanedustajat! Ihan ensimmäisenä haluan lausua kiitoksen kaikille heille, jotka ovat Suomea puolustaneet, sotaveteraaneille, joita edelleen keskuudessamme on, ja toivon kaikille oikein hyvää itsenäisyyspäivää ja joulun odotusta näin joulukuun 5. päivänä.

Arvoisa rouva puhemies! Tämä lakialoite, jonka sosiaali- ja terveysvaliokunta on yhteistuumiin laatinut ja allekirjoittanut, on erittäin tärkeä asia. On hienoa, että olemme sen voineet tehdä, ja hienoa, että voimme sen esitellä ja viedä eteenpäin. Tässä aloitteessa ehdotetaan, että sotilasvammalakia muutetaan niin, että vahingoittuneelle tai sairastuneelle, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 10 prosenttia, voidaan korvata laitoksessa annettu huolto tai osa-aikainen huolto, hoito myös silloin, kun sen tarve johtuu muusta kuin korvatusta vammasta tai sairaudesta. Eli selkokielellä sanottuna, tämä lakialoite mahdollistaa sen, että yhä useampi sotaveteraani, vammautunut, loukkaantunut pääsee valtion kustantaman hoivan ja avun piiriin ja palveluihin. Sitähän tällä haittaasteen madaltamisella haetaan.

Tämä asia on erittäin tärkeä. Me katsomme taaksepäin historiaan. Olen itse taustaltani hoitaja ja hoitanut valtavasti, valtavasti sotaveteraaneja, kun nuorena aikoinaan hoitajaksi valmistuin, ja kuullut niitä tarinoita, kuullut lottien tarinoita, hoitanut ihmisiä, jotka ovat vammautuneet, menettäneet raajoja, jalkoja. Tuossa äsken, kun me puhuimme tästä maanpuolustustahdon heikkenemisestä, niin kyllä varmasti on juurikin niin, että ei ole sitä kosketuspintaa enää nykypäivänä siihen, mitä joskus on ollut, millaisia vaivoja on ollut, mil-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2018 vp

laisia loukkaantumisia, sokeutumisia, kuuroutumisia, mitä kaikkea sota on tuonut tullessaan, mielenterveysvaivoja ja tuskaa, mistä ei ole puhuttu. Ei siihen maailmanaikaan ole välttämättä osattu sanoa ääneen, että kun on paha olla, niin se johtuu siitä, että oli siellä rintamalla, ja mitä kaikkea siellä ihmiset näkivät ja kokivat. Se on ollut julmaa ja aivan hirveää. Ja kun me kysymme tänään, missä meidän maanpuolustustahtomme on, niin ehkä se on näin, että nuoret eivät halua enää uusiin sotiin, halutaan etsiä muunlaisia vaihtoehtoja, löytää ratkaisuja siihen, että ei olisi aseellisia yhteenottoja, ei olisi sotaa. Mutta niin kuin täällä keskustelussakin kävi ilmi, aseita tarvitaan, ja tämä ristiriita tuntuu niin uskomattomalle, että kyllä minä ymmärrän nuorta, joka sanoo, että ”enkö minä voi muulla tavalla tähän maailmanmenoon vaikuttaa kuin lähtemällä sotaan”. Toki varusmiespalvelus on erittäin tärkeä asia ja myös se kansalaisvelvollisuus, mistä täällä puhuttiin, kuin myös kansalaispalvelus, mahdollisesti.

Arvoisa rouva puhemies! Tulevaisuuteen pitää myös katsoa, ja minä toivon, että me arvostamme ja kunnioitamme myös näitä tämän päivän varusmiehiä ja asevelvollisia, niin vapaaehtoisia naisia, jotka menevät sinne, kuin myös siviilipalvelushenkilöitä, jotka suorittavat sillä tavalla lakisääteisen palveluksensa ja velvollisuutensa. Me juuri äsken käsitelimme täällä sotilastapaturma- ja palvelussairauslakia, joka astuu ensi vuoden alusta voimaan. Se laki tuo varusmiehet vihdoinkin samalle viivalle kuin rauhanturvaajat, jotka kaksi vuotta sitten saivat oikeuden lisäkorvauksen piiriin. Kaksi vuotta kesti, että me ymmärrämme arvostaa myös varusmiestä niin, että hänellekin kuuluu se vakuutusturva. Meillä vuosi sitten tapahtui muun muassa erittäin järkyttävä junaonnettomuus, missä menehtyi kolme varusmiestä, heidän henkensä on aika arvoton. Yhden menehtyneen varusmiehen isä on ollut minuun yhteydessä. Hän on kertonut, että minä saan kertoa täällä niistä tuntemuksista: ”Minusta tuntuu sille, että yhteiskunnalla on jotakin meitä vastaan, kun ei ole henkivakuutusta, ei ole korvausta, eikä ole mitään vuoden loppuun mennessä. Toivonkin, että kaikki pitävät huolen toinen toisistaan ja varuskunnissa ei tapahdu vahinkoja, ei tule loukkaantumisia tämän loppuvuoden aikana, koska laki vakuutusturvasta, lisävakuutuksesta astuu vasta ensi vuoden alussa voimaan.” Samalla vetoan eduskuntaan ja vetoan valtiovarainvaliokuntaan, joka päättää näistä niin sanotusti ylimääräisistä resursseista, mitä eduskunnalla on antaa näistä niin sanotusti joululahjarojoista — käytän sitä ilmaisua, koska se on se selkokieleninen — että ne tekisivät sen päätöksen, että hoitaisivat nämä korvaukset toisella tavalla, jos lakia ei pystytäkään taannehtivasti voimaan saattamaan: tehkää kaikki sen eteen, että menehtyneiden edunsaajat saavat korvaukset ja loukkaantuneet, vammautuneet saavat heille kuuluvat korvaukset, enimmillään 210 000 euroa.

Minä näen, että tämä on tulevaisuutta, mutta historia on sitä, mitä on tapahtunut. Ja me kaikki olemme täällä siihen aikaan syntyneitä henkilöitä, että meillä on lähiomaisia ja ukeja ja mummeja, jotka ovat sodan kokeneet, lottia. Sen takia tämä aloite, minkä sosiaali- ja terveysvaliokunta on yhdessä tehnyt, on erittäin tärkeä. Ja toivon myös, että nämä eivät vain jää sanoiksi paperilla eikä toivomuksiksi. Sinne hoivapalveluihin pitää löytyä auttavia käsiä. Sinne pitää löytyä henkilöstöä, henkilökuntaa, heitä, jotka sydämellään tekevät sitä työtä. Se on hyvin paljon kuntoutusta ja se on tällaista lähihoitajan työtä ja auttamista.

Oikein rauhaisaa ja hyvää itsenäisyyspäivää teille kaikille! Ja kiitos, että istutte edelleen täällä, koska salihan on jo melkein tyhjä, vaikka me puhumme näin äärettömän tärkeästä asiasta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2018 vp

15.46 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ensin haluan kiittää sosiaali- ja terveysvaliokuntaa tästä lakialoitteesta, mikä meillä on käsittelyssä, minkä valiokunta yksimielisesti kaikkien ryhmien yhteistyöllä on tuonut.

Sotaveteraaneja on jäljellä 15 000, ja joukko vähenee päivä päivältä. On äärimmäisen tärkeää, että me huolehdimme, että kaikki he saavat riittävät palvelut, tukea ja apua elämänsä viimeisille metreille. Tämä lakialoite on nyt yksi keino lisätä näitä palveluita, kun myös sotainvalidien joukko kasvaa, jotka ovat oikeutettuja laitoksessa annetun huollon korvaukseen. Toisaalta me tiedämme, että eduskuntaryhmät tekivät yhdessä lakialoitteen myös siitä, että rintamaveteraaneille turvataan samat koti- ja avopalvelut kuin sotainvalideille. Tämä on erittäin tärkeä asia, ja on hienoa, että me saamme vihdoin ja viimein nämä asiat kuntoon.

Mutta kuten tässä edustaja Heikkinen nosti esille, niin kuntien välillä on valitettavasti varsin suuria eroja siinä, minkä verran siellä veteraanit saavat palveluita, kotiin vietäviä kotipalveluita ja kuntoutuspalveluita. Valitettavasti useat kunnat ovat jopa palauttaneet näitä rahoja, mitä heillä olisi käytettävissään näiden palvelujen turvaamiseksi. Tosiaan, niin kuin edustaja Heikkinenkin sanoi, Kuopio on tässä ollut äärimmäisen esimerkillinen, ja hienoa näin. Valitettavasti omalla kotiseudullani Pohjois-Karjalassa, jossa Siun sote hoitaa nämä palvelut, me olimme tämän vertailun häntäpäässä. Mutta nyt olen kyllä saanut lupauksen Siun sotelta, että tämä asia laitetaan kuntoon ja huolehditaan siitä, että nämä määrärahat tulevat käytettyä ja meidänkin alueemme sotaveteraanit saavat tarvittavat kotipalvelut ja kuntoutuspalvelut.

Tärkeätä on myös se, että ne palvelut, mitä me tarjoamme, ovat sentyyppisiä, mitä nämä ihmiset tarvitsevat, ja me myös huomioimme mahdollisimman pikaisesti ja nopeassa aikataulussa ne muutokset, mitä sotaveteraanien kunnossa tapahtuu. Koska me tiedämme kaikki, että kyse on hyvin ikääntyneistä henkilöistä, niin silloin aika nopeastikin voi olla tarve saada lisäpalveluita tai kuntoutusmääriä tihentää. Tässä pitäisi olla semmoinen mekanismi, jotta tämä voidaan tehdä sujuvasti ja nopeasti, niin ettei olla sitouduttu suunnitelmiin liian pitkäksi aikaa vaan niitä voidaan joustavasti muuttaa.

15.49 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä sotilasvammalain 6 §:n muuttaminen puolueiden yhteisestä päätöksestä ja tahdosta on varmasti yksi tämän vaalikauden parhaista päätöksistä, ellei paras. Eduskunnan täysi tuki on tällä hankkeella aivan varmasti takana, ja uskon, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja ja varapuheenjohtaja puheenvuoroissaan vakuuttivat, että asiaa viedään hyvin määrätietoisesti ja nopeasti eteenpäin. Kiitoksia kaikille tämän päätöksen ja esityksen tehneille erinomaisesta työstä.

Veteraaniaika on kuitenkin muuttumassa, kuten kaikki tiedämme. Veteraaneja on noin hieman vajaa 15 000 kappaletta enää meidän keskuudessamme, ja nämä kunniakansalaiset ansaitsevat varmasti koko loppuajakseen parhaan mahdollisen hoivan, ja tämä lakialoittehan nimenomaan turvaa sen. Ja meidän on nyt vain turvattava se, että rahat riittävät siihen työhön, ja toinen on sitten se, mistä edustaja Mikkonenkin äsken mainitsi, että tämä kunnissa tehty työ sotiemme veteraanien hyväksi ja myös heidän leskiensä ja sotaorpojen hyväksi — tämä on syytä aina tässä yhteydessä muistaa — tehdään hyvin, niin että jokainen pääsee niiden palvelujen piiriin hyvin eikä koe, että tulisi unohdetuksi.

Kotiin vietävät palvelut ovat tärkeitä, laituskuntoutus on tärkeää mutta myös se muu veteraanityö, koska siinäkin on tapahtumassa valtava muutos. Olemme siirtymässä Suomes-
sa veteraaniperinteen vaalimisessa perinneaikaan: Veteraanijärjestöjen edustajat, joiden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2018 vp

keski-ikä lähentelee jo 95:tä vuotta, ovat ymmärrettävistä syistä väistymässä sivuun, ja nyt on nuorempien sukupolvien vuoro viedä veteraaniperinnettä eteenpäin, sitä perintöä, jolla tämä maa on rakennettu. Ja on tavoitteena, että 2020 tässä maassa toimii veteraanijärjestöjen yhteisesti muodostama perinnejärjestö, verkko, joka huolehtii jokaisessa maakunnassa tästä työstä. Totta kai veteraanit pidetään aina mukana, keitä siellä jäljellä onkaan, mutta nuorempi sukupolvi on ottanut toimintavastuun ja organisoituu tätä mukaa erilaisiin perineyhdistyksiin kuntatasolla, ja sitten piiritasolla perustetaan tällainen piirin oma toimikunta — tai millä nimellä se sitten siellä alueella toimiikin, niin sillä nimellä sitten jatketaan tätä veteraaniperinteen vaalimista. Elikkä elämme tässäkin suhteessa hyvin historiallista aikaa.

Ja voi sanoa, että kun huomenna tasavallan presidentin järjestämällä itsenäisyyspäivän vastaanotolla veteraanit ovat ensimmäisenä taloon sisään tulevana vierasjoukkona, niin se on suuri kunnia sukupolvelle, joka tämän maan on rakentanut ja ennen kaikkea puolustanut ase kädessä sitä, että Suomi on säilyttänyt itsenäisyytensä mutta se on samalla säilyttänyt myös kansakuntana oikeuden olla muiden kansakuntien joukossa. Se on säilyttänyt yhteiskuntajärjestelmän, oikeuslaitoksen ja monta muuta hienoa asiaa, kuten edustaja Töllä tässä edellisen asian käsittelyn aikana sanoi.

Ja tuohon maanpuolustusasiaan haluan sanoa — arvoisa puhemies, sallitteko sen verran poiketa asiasta — että maanpuolustusasiasta käyty keskustelu mielestäni oli aivan hyvä, erinomaisen laadukas ja korkeatasoinen, mutta siinä olisin kaivannut hieman lisää painotusta yhteen asiaan, joka jäi mielestäni liian vähälle huomiolle: alueellinen puolustus. Puolustusvoimat puolustaa tätä maata, ja veteraanit sen omana aikanaan osoittivat, että maata puolustettiin sen jokaisella neliömetrillä aivan tuolta pohjoisesta Suomesta aivan Hankoniemen kärkeen. Koko maa oli puolustamisen arvoinen silloin sotien aikana, ja sen pitää olla puolustettavissa ja puolustamisen arvoinen tulevinakin vuosikymmeninä. Siitä Suomen ja meidän kansanedustajien on pidettävä huoli, että tästä maasta ja veteraaneista huolehditaan ja huolehditaan myös sitten tulevana vuosikymmeninä siitä, että tämän maan puolustus on aina ajan tasalla ja ennen kaikkea kaikkialla tässä maassa puolustusta tehdään ja isänmaata puolustetaan tarvittaessa, jos sellainen tilanne eteen tulee.

Arvoisa rouva puhemies! Omasta puolestani vielä kerran kiitoksia valiokuntien ja tämän esityksen tehneiden kansanedustajien arvokkaasta työstä ja päätöksestä, ja omasta puolestani toivon veteraaneille ja kaikille edustajakollegoille ja kaikille suomalaisille hyvää itsenäisyyspäivää.

15.54 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Kyllä tämän päivän keskustelu osoittaa minusta hienosti sen, että meillä on annettu vahva signaali siitä, että eduskunnassa on iso sotaveteraanien ja sotainvalidien puolustusjoukko, ja tämä puolustusjoukko on kaikkien eduskuntapuolueiden ja kaikkien valiokuntajoukkojen yhtenäinen joukkue. Sitä osoittaa myös sosiaali- ja terveystieteiden yhteinen tahtotila siinä, kun me näimme veteraanien kuntoutuspalveluita selvittäessämme, että tämä haaita-aste on asia, joka pitäisi nyt nostaa pöydälle, ja tosiasiaa sen haaita-asteen korjaaminen olisi kiireellinen toimi, ja se mahdollisesti pystyttäisiin tekemään vielä valtiontalouden kehyksen puitteissa järjestelemällä näitä asioita, ja valiokunnassa löytyi niin vahva joukko, joka koki, että tällainen epäkohta on nyt vain kerta kaikkiaan saatava kuntoon. Minusta on hyvä todeta, että tämä joulu on joulu monelle sadalle sotainvalidille mutta myös sotaveteraanille, koska tänään valiokunta sai valmiiksi mietintönsä siitä, miten sotaveteraanien palveluita Suomessa tullaan paranta-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2018 vp

maan. Siltä osin kaksi hyvää asiaa tulee itsenäisyyspäivän aaton alla kuntoon: Niistä erittäin tärkeä inhimillinen kysymys on tämä haitta-asteen laskeminen, joka on jo aikansa odottanut, ja nyt tuo velka tulee maksuun. Mutta yhtä tärkeää on ensi viikolla se, että sali käsittelee tätä kuntoutuksen kokonaisuutta, joka tuo turvaa ja apua yhä useammalle sotaveteraanille ja myös parantaa sitä kautta kaikkien sotaveteraanien asemaa. Tältä osin on hyvä hiljentyä itsenäisyyspäivään.

15.56 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Vielä pari sanaa aiemmassa puheenvuorossani esille tuomistani rintamaveteraanien kotona asumista tukevista palveluista, joista onneksi heräsi myös jatkokeskustelua.

Tuo summahan on ollut kuluvana vuonna yhteensä 45 miljoonaa, ja se jaetaan kunnille suhteessa kunnassa asuvien veteraanien määrään. Mitä sillä voi sitten tehdä kunnissa? Kunta voi tukea veteraaneille ateriapalveluja, tarjota lounaseteleitä, tarjota kotiapua, kotisairaanhoidtoa. Sitä voi käyttää pihatöiden tekemiseen, esimerkiksi lumenluontiin tai nurmikon leikkaukseen. Sillä voi tehdä kotiin pieniä kotona asumista tukevia parannustoita: rakentaa luiskia, tukikaiteita, poistaa kynnyksiä. Sillä voi tukea myös veteraanien asiointipalveluja, käyttää virkistyspalveluun. Sillä voidaan tukea omaishoitajien ylimääräisiä vaipaita, ja sillä voi tarjota tuettua kotona tapahtuvaa kuntoutusta.

Arvoisa rouva puhemies! Se, miksi halusin nostaa tämän keskusteluun, oli juuri se, että tämä ei ole sellainen kiinteä määräraha vaan tämä arvioidaan jokaisen veteraanin kohdalla sen veteraanin yksilöllisen tarpeen mukaan. Tuo Ylen nyt viimeisimmäksi esille tuoma uutisointi näytti ne huikeat erot, miten kunnat käyttävät tätä rahaa, jota olisi tarjolla joka ikiselle kunnalle, joka ikiselle veteraanille heidän tarpeittensa mukaan. Tuossa uutisoinnissa ykkösenä oli Kuopio yli 10 500 eurolla, kakkosena toinen savolainen kunta Kaavi 9 500 eurolla.

Arvoisa puhemies! Tässä haluan kannustaa kaikkia kuntia ottamaan tulevana vuonna tämän veteraanien kohdalla prioriteettilistalla ykköseksi.

15.58 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! Kyllä yhdyn myös siihen, että kuntatalkoot ovat nyt ne seuraavat talkoot, jotka käynnistyvät. Näiden isojen päätösten jälkeen, mitä eduskunnassa tehdään, seuraavaksi on hoidettava niin, että jokainen kunta käy omat niin sanotut reviirinsä läpi. Katsotaan, että kunnat tekisivät nyt seuraavan liikkeen siinä, että saataisiin nämä sotaveteraanien asiat paremmalle tolalle. Kysymys on myös siitä, tarjoavatko suomalaiset kunnat ja tarjoavatko yhtäläisesti näitä palveluita ja löytävätkö ne kaikki veteraanit, jotka ovat palveluiden tarpeessa. Tähän kokonaisuuteen on syytä kiinnittää jatkossa huomiota, ja ensi vuonna sitten palataan näissä sotaveteraani- ja -invalidiasioissa jatkokehittämistoimiin.

Seuraavat talkoot ovat kuntatalkoot, ja ne pitäisi käynnistää heti.

15.59 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tuosta sosiaali- ja terveystieteiden kunnan puheenjohtajan Krista Kiurun sanomasta, että kuntatalkoot pitää aloittaa, voin kertoa, että Ilomantsin kunnassahan jo ajat sitten — ja koko Pohjois-Karjalan maakunnassa ja varmaan monessa maakunnassa muuallakin — nämä talkoot on aloitettu. Kotikunnassani Ilomantsissa tämä tehdään sillä tavalla, että meillä on veteraaniasiain neuvottelukunta. Olen siinä mukana oleva ja puheenjohtajana toimiva henkilö, ja meillä on toiminta järjestetty sillä tavalla, että siinä neuvottelukunnassa on totta kai veteraanijärjestöjen edustajat,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 126/2018 vp

sitten siellä on reserviläisjärjestöjen edustajat, kunnan edustus ja sitten maakunnassa sosiaali- ja terveydenhuoltoa hoitavan Siun soten edustus. Kaikki nämä toimijat yhdessä pitävät siitä visusti huolen, että kun jokin epäkohta vähänkään tulee jonkun toimijan tietoon, kutsutaan kokous koolle ja huolehditaan siitä, että esimerkiksi sosiaali- ja terveystalvet veteraanille järjestyvät viipymättä.

Oli muutamia ongelmia esimerkiksi kuljetustalvetuiden kanssa, ja siitä sitten Siun soten kanssa käytiin neuvotteluja ja päästiin ratkaisuun, että veteraani saa tarvitsemansa kuljetustalvet ilman viivettä, ilman turhia kilpailutuskieruroita, jotka monesti aiheuttivat muuten sen, että veteraani esimerkiksi juhliin mennessään — vaikka johonkin veteraanijuhlaan taikka joulujuhlaan taikka ystävän syntymäpäiväjuhlaan tai veteraanikollegan juhlaan — ei saanut kyytiä. Siinä Siun soten kanssa käytiin tiivis neuvottelu ja päästiin ratkaisuun, jossa saatiin taattua jokaiselle veteraanille kotimaakunnan alueella nopea kyytipalvelu veteraanin itsensä haluamalla tavalla, jolloin ei ole minkäänäköistä viivettä. Yksi puhelinsoitto riittää, ja asia pelaa. Näinhän sen tulee toimia.

Elikkä puheenjohtaja Krista Kiurun esittämään haasteeseen siitä, että kuntatalkoot pitää aloittaa: Ne on aloitettu, ja väitän, että ne jo 95-prosenttisesti pelaavat hyvin tässä maassa. Mutta se viisikin prosenttia pitää järjestää niin, että kaikki talvet ovat ajan tasalla ja erittäin nopeasti saatavissa, koska kunniakansalaisten — sotiemme veteraanien, sotaorpojen ja jo edesmenneiden veteraanien leskien — tulevat talvet tulevat olemaan äärimmäisen tärkeitä koko Suomelle. Se on kunnianosoitus sille työlle, mitä veteraanisukupolvi teki.

16.02 Hannakaisa Heikkinen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Syy, miksi tämä veteraanien kotona asumista tukevien talvetuiden rahankäyttö on niin tärkeää — kun me monilta osin aina puhumme, niin täällä eduskunnassa kuin hallituksessa ja kuntapäätäjänä, ja joudumme taistelemaan ja miettimään, mihinkä yhteiset varat riittävät — on se, että tässä veteraaniasiassa ja juuri näissä talvetuissa, joista puhun ja joita valtio korvaa täysimääräisesti ja jotka etukäteen jo kunnille jaetaan kunnissa asuvien veteraanien lukumäärän mukaan, tuntuu hyvin oudolle, että on niin paljon kuntia, jotka saattavat palauttaa ison osan tuosta määrärahasta takaisin Valtiokonttoriin syynä se, että sitä ei ole käytetty. En erityisesti halua nostaa mitään kuntia tikun nokkaan, mutta hyvä huono esimerkki on se, että Pellon kunta palautti viime vuonna saamastaan 28 000 eurosta peräti 21 424 euroa valtiolle — siis lähes valtaosan siitä rahasta, mikä olisi voitu käyttää veteraanien hyväksi kotitalvetuihin, ja kuten äsken kuvasin, näihin eri muotoihin, jotta kotona asuminen ja veteraanien elämä olisi mielekästä. Sen takia haluaisin hyvin vahvan viestin välittää kuntiin, että tehkää vaikka juuri niin kuin Kuopiossa on tehty: On erillinen henkilö, joka selvittää kaikki henkilöt, joilla on veteraanimerkki. Heidät etsitään, heidän piilossa olevat avuntarpeensa kartoitetaan, ja heille annetaan se apu, joka on mahdollista ja johon valtio myöntää rahoja. On todellakin väärin, että näitä meidän veteraaneille osoittamiamme rahoja palautuu näin mittavassa määrin takaisin. Käytetään ne, kun siihen on vielä mahdollisuus, kun meillä veteraaneja vielä keskuudessamme on.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.